

Medlem ved Salgsværdi forstaaer den tilfældige Priis, hvortil en enkelt Gaard under særlige Omstændigheder bringes ud, og overfører den paa en heel Mængde Eiendomme, saa er det en ny Maade at staae Priisbestemmelser tilveie paa, som i Almindelighed ikke vil finde Medhold. Hvad er det, de 2 ærede Forslagsstillere forlange? Det er en Salgspris, sat paa usælgelige Eiendomme; hvorledes skulle de komme til Erfaring om, hvad den Eiendom er værd, som de sætte Salgsprisen paa, da de i en lang Række af Aar ikke kunne blive gjorte frie og bringes til Salg? De kunne bringe det hele Fæstegods med Fæstebaandet paa til Salg, og den Priis, de da faae for det, kunne de da fordele paa de enkelte Eiendomme, og det kunne de kalde Fæstegodssets Salgsværdi, men det er ikke det, der er foreslaaet; de foreslaae det overført paa en usælgelig Eiendom, lagt ind i Midten af en stor Mængde usælgelige Eiendomme; fra Exemplet af Salg, hentet fra ganske andre Forhold, ville de gaae ud, og saa ville de ganske vilkaarligt slaae en Trediedeel af, og det skal være en nedsat Priis. Det ærede Medlem ryster paa Hovedet, men anderledes har jeg, og jeg troer de fleste her i Salen, ikke forstaaet dette Forslag. Før end jeg gaaer fra denne Salgsværdi, maa jeg endnu omtale en anden Maade, hvorpaa Fæstegodssets Salgsværdi kan blive bestemt, men som jeg for min Part ikke vil foreslaae, netop med Hensyn til de Private; det er nemlig den, at man sagde: samtlige Fæstegodsfer skulle være solgte i Løbet af 4 Maaneder. Saa kunde man roligt overlade det til den Priis, som da vilde komme ud; Salget i den Tilstand, de nu ere i som Fæstegaarde, saaledes at de nuværende Fæstere beholde deres Fæsteret, saalænge de nu sidde paa dem, og Den, der kjøber den enkelte Gaard, kun tiltræder med den Ret, som han erhverver, naar de ere derfra; kan ogsaa give en meget god Salgsværdi; men det synes mig at være et meget strengt Vilkaar, om man nogensinde pr. Analogie sammenligningsviis vilde komme til at paalægge de Private en saadan Maade at overdrage deres Gods paa. Den Maade, hvorpaa vi foreslaae at sætte Prisen, er virkelig den Maade, hvorpaa ialmindelighed alle

Priser sættes, naar Spillet ikke kommer med i Betragtning; enhver fornuftig Mand, som vil bestemme Prisen for det, han kjøber, spørger: hvorledes kan den Gjenstand ved den almindelige Brug, der gjøres af den, staae en nogenlunde taalelig Forrentning af den Capital, man anlægger deri. Det er den almindelige Maade at bestemme en Priis paa; og den eneste Priisbestemmelse, som kan gælde, naar man med den tildeels eensfiddige Magt, som den lovgivende Magt er i Besiddelse af ligeoverfor disse Kronens Fæstere, skal fastsætte en Priis, er netop den at spørge: hvorledes kan den deri anvendte Capital forrente sig, naar dertil lægges det Arbejde, som fornuftigviis maa tillægges; fra dette Synspunkt er Hovedforslaget gaaet ud, og det har paa ingen Maade overset, at det ikke i hvert enkelt Tilfælde kan gribe lige til at sige: det er det, som det for Diebliffet indbringer, og derefter bestemmes dets Værdi, men det har sagt: vi befinde os midt i en Mængde af eensartede Brugs-gjenstande, brugte under eensartede Vilkaar, og hengivet til Leie til forskjellige Tider; naar vi sammensatte Resultatet eller Udbyttet af disse forskjellige Leietider, saa komme vi til en Regel for den stigende Leie, som disse Eiendomme under de Forhold, hvorunder de nu ere, med den hele Fæstetradition optaget i dem, virkelig have, og vi komme da til et større Udbytte af dem for Kronen end det, Kronen for Diebliffet har, og end det, som den kan vente at faae af dem, isald den ikke selv vil bryde den Tradition, der ligger i Fæsteforholdene. Saa snart man har skaffet sig en saadan Regel, troer jeg, at man er traadt Billigheden saa nær, som man kan, og at man har forvaret Statskassen saa meget som muligt: man har ikke alene ikke viist nogen Begunstigelse, men man har skaffet Statskassen en Fordeel. Man vil kun komme til at vise en Begunstigelse, hvis Statens Styrelse turde udtale det haarde Ord: paa de Eiendele, hvor vi optræde som Huusbond, skal Fæstetraditionen være udslettet; naar derimod Statens Styrelse, idet de optræde som Godsherrer, maae give det skønne Exempel at vise den Respekt imod den Fæstebefolkning, som har været betroet til deres Styrelse, at de ikke bryde det, som er det væsent-